

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, доцента
Панченко Галини Павлівни про дисертацію **Ся Цзін**
«Методика розвитку співацького голосу студентів педагогічних
університетів засобами візуального моделювання»
на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук,
представлену до захисту на спеціалізованій вченій раді Д 26.053.08 у
Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова зі
спеціальності 13.00.02 – теорія та методика музичного навчання

Актуальність теми виконаної роботи. Взаємодія між людьми завжди мала полісенсорний характер, однак світові комунікаційні тенденції стрімко змінюються: «книжковий» тип комунікації замінюється більш мобільним та інформаційно насиченим «екранним», мотивуючи сучасного вчителя до пошуку ефективних прийомів подачі дидактичного матеріалу в концентрованому вигляді з метою створення міцного фундаменту для подальшого творчого і професійного зростання представників «покоління Z», для яких зоровий інформаційний канал є домінуючим компонентом комунікації. У таких умовах актуальною виявляється ідея впровадження методу візуального моделювання в педагогічний процес вокального навчання.

Використання названого методу обумовлено психофізіологічною природою людини; він сприяє ефективному засвоєнню вокалістами «технічних кодів» і секретів вокальної фонації, розвитку образної системи мислення. Створення уявного образу за принципом зворотного зв'язку стимулює фізіологічні механізми, які, в свою чергу, активізують резонансні процеси, що відіграють вирішальну роль в опануванні універсальної техніки звуковидобування. Особливої актуальності рецензована робота набуває в умовах навчання іноземних студентів, коли пошуки ефективних вокальних методів тісно пов'язані зі складнощами мовного бар'єру у спілкуванні, особливостями різних національних традицій, культури та менталітету тощо.

Отже, своєчасність, недостатня теоретико-методична розробленість, нагальні проблеми вокальної теорії й практики актуалізували потребу здійснення ґрунтовного наукового дослідження.

Дисертаційну роботу Ся Цзін виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи кафедри теорії та методики музичної освіти, хорового співу і диригування факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова з проблеми «Зміст, форми, методи і засоби вдосконалення підготовки вчителів музики» (протокол № 5 від 26 грудня 2014 року). Тему дослідження затверджено Вченою радою Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (протокол № 6 від 26.01. 2017 р.).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечується: теоретичною обґрунтованістю вихідних положень дослідження; застосуванням комплексу методів педагогічного дослідження, адекватних його об'єкту, предмету, меті та завданням; різнобічною апробацією основних положень дисертації; впровадженням методики розвитку співацького голосу студентів педагогічних університетів засобами візуального моделювання та статистичною обробкою результатів педагогічного експерименту.

Основні результати дослідження висвітлено в 10 публікаціях автора (з них 5 – у фахових виданнях України з педагогіки). Достатня апробація результатів дослідження свідчить про особистий внесок автора в розвиток музично-педагогічної освіти.

Найбільш істотні наукові результати, що містяться в дисертації. У своїй сукупності найбільш істотні наукові результати, які містяться в дисертації, відбивають рівень її наукової новизни і теоретичної значущості. На основі аналізу відповідних наукових підходів та принципів, теоретичних висновків автором визначені поняття «візуальне моделювання» та «візуальне моделювання фонації вокального звуку»; запропоновано структуру розвитку співацького голосу засобами візуального моделювання; розроблено

критеріальний апарат для встановлення рівнів розвиненості досліджуваного феномена; теоретично обґрунтовано педагогічні умови розвитку співацького голосу засобами візуального моделювання, які визначено на основі загальнодидактичних і специфічних принципів (безперервності невербальної комунікації, візуалізації, знакової модернізації, конкретизації уявлення, мануальної символічності, інтеракції тощо), що забезпечують ефективність навчання студентів у класі постановки голосу; експериментальним шляхом перевірено ефективність методики розвитку співацького голосу студентів педагогічних університетів засобами візуального моделювання, основу якої складають методи візуалізації (невербальні моделі-образи та візуальні жести-символи). Уточнено та конкретизовано структуру і зміст поняття «розвиток співацького голосу студентів педагогічних університетів засобами візуального моделювання», а також критерії, показники та рівні сформованості його компонентів (мотиваційно-спрямованого, технологічно-комунікативного, практично-регулятивного).

Значення отриманих результатів для науки і практики. Робота Ся Цзін містить нові, раніше не захищені наукові положення. Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що в освітній процес вищих педагогічних закладів впроваджено експериментальну методику, яку побудовано на використанні жестів-символів як інструментів впливу на підсвідомість тих, хто навчається. Педагогічні умови сприяють формуванню вокальних навичок майбутніх учителів музики на основі активізації роботи різноманітних нервово-м'язових механізмів: слухового, голосового, зорового, тактильного і моторного тощо, з метою встановлення певних рухових динамічних стереотипів, тобто спеціально знайденого характеру роботи голосового апарату. Паралельним ефектом навчання виявляється розвиток активного мислення та уяви. Результати педагогічного експерименту засвідчують суттєве покращення основних параметрів якісного звучання голосу в учасників експериментальної групи та ефективність і повноцінність їх виконавської діяльності.

Матеріали дисертаційної роботи можуть бути використані для розробки навчальних програм, навчально-методичних комплексів з фахової підготовки майбутніх учителів музики. Результати та основні положення дослідження впроваджено в освітній процес провідних вищих педагогічних навчальних закладів: Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка (довідка № 44 від 27.08.2018 р.); Мукачівського державного університету (довідка № 1825 від 05.10.2018 р.); Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (довідка № 07-10/1812 від 27 листопада 2018 р.), що підтверджує науковий інтерес до даної проблематики.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність у цілому. Оцінюючи роботу Ся Цзін з позиції відповідності методологічним вимогам, підкреслимо цілісність і доцільність її структури, адекватність методів і засобів наукового пошуку поставленій меті. Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, вступу, трьох розділів з висновками та списком використаних джерел до кожного з них (209 найменувань, з них – 11 іноземною мовою), загальних висновків та додатків. Загальний обсяг тексту дисертації – 255 сторінок, з них – 173 сторінки основного тексту. Робота містить 9 рисунків, 11 таблиць, що разом із додатками становить 59 сторінок.

У вступі з достатньою повнотою обґрунтовано важливість даної проблеми для теорії і практики навчання майбутніх учителів музики. Ґрунтуючись на проведеному аналізі наукової літератури з проблеми дослідження, автором адекватно визначено науковий апарат дисертаційної роботи, описано його методологічні й теоретичні засади, висвітлено наукову новизну і практичне значення отриманих результатів.

У першому розділі «Теоретико-методологічний аналіз розвитку співацького голосу студентів вищих навчальних закладів» розкрито історико-теоретичні особливості вокального навчання студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів, подано зміст проблеми візуального моделювання та його вплив на розвиток співацького голосу студентів.

У другому розділі «Методичне забезпечення розвитку співацького голосу студентів педагогічних університетів» визначено компонентну структуру розвитку співацького голосу студентів засобами візуального моделювання, яка містить такі складники: мотиваційно-спрямований (забезпечує постійний інтерес студентів до розвитку співацького голосу та інформаційного modern-ресурсу), технологічно-комунікативний (передбачає володіння педагогічними технологіями розвитку співацького голосу) та практично-регулятивний (відображає готовність студентів до цілеспрямованого засвоєння «технічних кодів» процесу звуковидобування та практичного втілення методичних прийомів візуалізації на вокальних заняттях).

Відповідно до визначених структурних компонентів розвиненості співацького голосу засобами візуального моделювання дослідницею розроблені критерії (ступінь усвідомлення мотивації, міра застосування інформаційного ресурсу, рівень реалізації методів візуального моделювання), показники їх сформованості та рівні розвиненості досліджуваного феномена, на основі яких було здійснено констатувальний етап експерименту, перебіг якого описується автором у третьому розділі дисертації. За результатами констатації з'ясована необхідність проведення спеціально організованої педагогічної роботи означеного напрямку та отриманий методичний інструментарій для проведення формувального експерименту, який було здійснено відповідно до розробленої поетапної методики.

Аналіз вхідних і вихідних даних формувального етапу експерименту підтвердив ефективність авторської методики (порівняльні результати подано у зведеній таблиці на с. 191 дисертації та с. 13 автореферату).

Висновки відповідають поставленим завданням і підкріплені результатами теоретичного аналізу науково-методичних праць та педагогічного експерименту. Теоретичні та практичні наукові результати, отримані дисертанткою, мають важливе значення і можуть бути використані

для подальших досліджень з теорії та практики вокального навчання в Україні та КНР.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.
У цілому, позитивно оцінюючи зміст рецензованої роботи, слід відмітити ряд дискусійних положень та зауважень і висловити окремі побажання.

1. Методику розвитку співацького голосу засобами візуального моделювання у підрозділі 2.2 (с. 112 дисертації) подано занадто стисло, без конкретизації питань щодо нього.

2. На с. 11 автореферату та с. 125 дисертації подано схему моделі розвитку співацького голосу студентів засобами візуального моделювання. Бажано було у схемі 2.1. виписати заявлені функції, які розкриваються далі в тексті дисертації.

3. Детальний розгляд понять «модель» та «моделювання» (с. 123-127 дисертації) вважаємо доречним додати до тексту підрозділу 1.2 (с. 69).

4. У роботі зустрічаються помилки у написанні термінів, як от: «барроцептивні відчуття» (замість – барорецептивні, с. 66), «moder-ресурс» (modern-ресурс) – с. 147; у складних реченнях не завжди точно співвідносяться деякі слова, можливо у результаті перекладу (с. 99, 101, 122, 127 та ін.).

Зазначені недоліки дисертації не зменшують теоретичної та практичної значущості роботи. Рукопис є самостійним дослідженням, результати якого можна рекомендувати до використання в навчальному процесі вищих педагогічних освітніх закладів.

Ідентичність змісту автореферату та основних положень дисертації.
Структурна будова, зміст, науковий апарат, результати роботи, основні висновки, що подані в авторефераті відповідають та відображають основні положення дисертації Ся Цзін.

ВИСНОВКИ

Ознайомлення з дисертаційною роботою та публікаціями дозволяє дійти висновку, що дослідження Ся Цзін є самостійною, завершеною працею, містить нові науково обґрунтовані результати в галузі музично-педагогічної

освіти, які в сукупності розв'язують важливу проблему вокального навчання. В цілому, позитивно оцінюючи одержані наукові результати дослідження та їх експериментальної перевірки, вважаємо, що дисертація **«Методика розвитку співацького голосу студентів педагогічних університетів засобами візуального моделювання»** та автореферат, за своїм змістом, теоретичним обґрунтуванням, новизною наукових результатів, ступенем впровадження в практику, відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України до кандидатських дисертацій та п. п. 9, 11, 12 діючого «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24.07.2013 р. (зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів України № 656 від 19 серпня 2015 року та № 1159 від 30.12.2015 р.), а її автор, Ся Цзінь, заслуговує на присвоєння наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.02 – теорія і методика музичного навчання.

Кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії і методики
освіти та хореографії Мелітопольського
державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

Г. П. Панченко

Підпис *Панченко Г. П.* Засвідчую
Начальник відділу кадрів Мелітопольського
державного педагогічного університету
імені Богдана Хмельницького

М. М. Мелітопольський
Мелітопольський

04.05.2017

